

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain, Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain ja poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta (HE 16/2026 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 19/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Katariina Simonen, sisäministeriö
- esittelijäneuvos Mikko Eteläpää, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- lainsäädäntöneuvos Veli-Pekka Hautamäki, oikeusministeriö
- hallitussihteeri Menja Pöyhönen, puolustusministeriö
- koulutus- ja tutkimusjohtaja Pasi Kemppainen, Poliisiammattikorkeakoulu
- poliisilakimies Visa Weckström, Poliisihallitus
- juristi Jesper Thurin, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Syyttäjälaitos
- Rajavartiolaitos
- suojelupoliisi
- Pääesikunta
- Tulli
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi poliisin hallinnosta annettua lakia, Poliisiammattikorkeakoulusta annettua lakia ja poliisilakia.

Esitys sisältää säännökset poliisin reservin perustamisesta ja käyttöönotosta. Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman teemaan, jonka mukaan kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan. Esityksen mukaan poliisin reservin tehtävänä on turvata poliisin voimavarat kaikissa tilanteissa. Poliisin reservin käyttökynnys olisi korkea. Poliisin reserviä voitaisiin käyttää normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä puolustustilalaissa tarkoitettussa puolustustilassa, jos se olisi välttämätöntä poliisin voimavarojen turvaamiseksi kaikissa tilanteissa. Poliisin reservi muodostuisi poliisialan ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista ja poliisikoulutuksen saaneista henkilöistä, jotka eivät työskentele poliisina.

Esitys sisältää poliisin reservistä erillisenä kysymyksenä poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskevan muutoksen. Nykyisin kelpoisuusvaatimuksena ylempään ammattikorkeakoulututkintoon on soveltuva ammattikorkeakoulututkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto. Kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin siten, että Poliisiammattikorkeakoulu voisi ottaa opiskelijaksi myös henkilön, jolla Poliisiammattikorkeakoulu katsoisi muuten olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten ja jolla olisi Suomessa saatu vähintään kolmen vuoden kokemus poliisina.

Esityksessä muutettaisiin ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksena olevaa pohjakoulutusvaatimusta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.1.2027. Ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskeva ehdotettu muutos tulisi kuitenkin voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleisiä näkökohtia

Hallituksen esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä luodaan perusteet poliisin reservin perustamiselle ja käyttöönotolle. Poliisin hallinnosta annettuun lakiin (110/1992) ehdotetaan tähän liittyen lisättäväksi kolme uutta pykälää, jotka koskevat poliisin reserviä (15 k §), koulutusta (15 l §) sekä nimittämistä, tehtäviä ja toimivaltuuksia (15 m §). Samalla kumotaan nykyinen sääntely poliisihenkilöstön täydentämisestä eli niin sanottu täydennyspoliisijärjestelmä, jota ei ole koskaan otettu käyttöön. Lisäksi muutoksia ehdotetaan Poliisiammattikorkeakoulusta annettuun lakiin (1164/2013) ja poliisilakiin (872/2011).

Muutokset Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksiin eivät liity poliisin reserviin, vaan niillä

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

pyritään lyhentämään poliisipäällystön tehtäviin valmentavien opintojen suorittamiseen kuluva aikaa sekä turvaamaan poliisin koulutusresurssin tehokas käyttö ja poliisin päällystötehtäviin koulutettujen henkilöiden saatavuus.

Hallintovaliokunta on useissa yhteyksissä todennut Suomen turvallisuusympäristön muuttuneen perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Turvallisuusympäristön muutokset ovat olleet nopeita ja ne ovat yhä vaikeammin ennakoitavia. Viranomaiset kohtaavat muuttuneessa toimintaympäristössä aiempien turvallisuusuhkien lisäksi koko ajan monimuotoisempia uusia uhkia, kuten erilaisia hybridivaikuttamisen keinoja. Myös teknologian kehitys on tuonut mukanaan uudenlaisia turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Valiokunta on käsitellyt laajasti sisäisen turvallisuuden tilannekuvaa juuri valmistuneessa mietinnössään sisäisen turvallisuuden selonteosta (HaVM 5/2026 vp — VNS 6/2025 vp).

Hallintovaliokunta tähdentää, että sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat ensivasteen viranomaisia useimmissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa arkipäivän onnettomuuksista vakaviin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloihin, mukaan lukien erilaiset hybriditilanteet. Ne toimivat ensivasteviranomaisina epäselvissä uhkissa ja tapahtumissa niin kauan kuin uhkia ei voida tulkita tai tunnistaa sotilaallisiksi. Myös Ukrainasta saadut kokemukset osoittavat, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten rooli ensivasteen toimijoina on tilanteen kriisiytyessä keskeinen. Uhkien realisoituessa poliisi on usein se toimivaltainen viranomainen, joka antaa operatiivisen vasteen ja hoitaa tilanteen pitkittyessä esimerkiksi kohteiden tai alueiden suojauksen ja eristämisen.

Poliisin reserviä koskevan sääntelyn tavoitteena on turvata poliisin voimavarat kaikissa olosuhteissa. Poliisin henkilöstön määrä on Suomessa väkilukuun suhteutettuna Euroopan pienin. Valiokunta pitää tärkeänä, että poliisin toimintamenojen määrärahatasoa on nostettu merkittävästi kuluvalle hallituskaudella, mikä mahdollistaa muun ohella poliisin henkilöstömäärän suunnitelmallisen nostamisen. Valiokunta tähdentää, että poliisin toimintaedellytykset on turvattava ensisijaisesti huolehtimalla siitä, että poliisin henkilöstön määrää kasvatetaan pitkäjänteisesti. Poliisi on valmiusorganisaatio, joka vastaa kulloinkin eteen tulevaan tilanteeseen olemassa olevalla johtamisjärjestelmällä ja tehtävään koulutetuilla henkilöresursseilla etukäteen laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Lähtökohtana on, että poliisi on riittävästi resursoitu pystyäkseen tuottamaan tarvittavat poliisipalvelut eri toimintasektoreilla ja vastaamaan uhkien realisoituessa tehokkaasti pysyvällä henkilöresurssillaan. Ehdotettua poliisin reserviä voidaan käyttää vain tietyissä lainsäädännössä rajatuissa poikkeuksellisissa tilanteissa, ja sen käyttöön ottamisen kynnyks on tarkoitettu korkeaksi.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 19/2026 vp) mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan 15 k §:stä esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Perustuslakivaliokunnan huomautukset koskevat normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden määritelmää, päätöksentekotasoa poliisin reservin käyttöönotosta ja sen käytön lopettamisesta päätettäessä sekä ehdotettua määräyksenantovaltuutta.

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Hallintovaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta on ottanut perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyt huomautukset huomioon ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin muutosehdotuksin.

Poliisin reservin käyttöönoton edellytykset

Ehdotuksen mukainen poliisin reservi muodostuu poliisialan ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista sekä poliisikoulutuksen suorittaneista henkilöistä, jotka eivät työskentele poliisina. Esityksen perusteluista ilmenee, että selvästi suurin osa poliisin reservissä olevista henkilöistä olisi poliisiopiskelijoita, joita on arviolta 400—500 käytettävissä reserviin. Poliisikoulutuksen saaneita muualla kuin poliisihallinnossa työskenteleviä on noin 130 ja poliisihallinnossa muussa kuin poliisin virassa työskenteleviä hieman yli 100. Poliisista eläköityy noin 60—100 henkilöä vuosittain. Poliisin reservin kokonaisvahvuudeksi arvioidaan yhteensä 400—500 henkilöä, joten muita kuin poliisiopiskelijoita olisi reservissä vain joitakin kymmeniä.

Hallintovaliokunta toteaa, että poliisin reservin ammattitaidon ja käytettävyyden kannalta on olennaista, että reservi koostuu henkilöistä, jotka muutenkin työskentelisivät poliisina joko normaali- tai poikkeusoloissa. Tästäkin näkökulmasta on perusteltua, että reservi koostuu ensisijaisesti riittävän koulutuksen saaneista poliisiopiskelijoista ja hiljattain poliisina toimineista henkilöistä. Poliisihallitus vastuutetaan ehdotetussa sääntelyssä varmistamaan reservipoliisin osaamisen ajantasaisuus asianmukaisella koulutuksella ja vuosittaisella täydennyskoulutuksella. Valiokunta pitää tärkeänä, että tähänkin koulutukseen varataan riittävät resurssit.

Reservi voidaan ottaa 1. lakiehdotuksen 15 k §:n 2 momentin mukaan käyttöön normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai puolustustilalaisissa (1083/1991) tarkoitettussa puolustustilassa, jos se on välttämätöntä poliisin voimavarojen turvaamiseksi kaikissa tilanteissa. Poliisin reserviä ei näin ollen voida käyttää normaalioloissa. Lisäksi sen käyttäminen on sidottu välttämättömyyteen, mikä tarkoittaa sitä, etteivät poliisin omat voimavarat riitä säännöksessä tarkoitettujen hyvin poikkeuksellisten tilanteiden hoitamiseen, eikä virka-apua muilta viranomaisilta ole saatavissa tai se ei ole riittävää.

Normaaliolojen vakavilla häiriötilanteilla tarkoitetaan 15 k §:n 3 momentin mukaan sellaisia poikkeuksellisia ja tilapäisiä tilanteita, joissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ei ole mahdollista poliisin olemassa olevin voimavaroin. Tällainen tilanne voi perustelujen mukaan johtua yhteiskunnan kriittisiin toimintoihin, valtioelimiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin kohdistuvasta uhkasta tai usealle paikkakunnalle ulottuvasta yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavasta tapahtumakokonaisuudesta, kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvasta laaja-alaisesta tai vakavasta häiriöstä, sotilaallisen voiman käytöstä tai sen uhkasta tai muusta vastaavasta häiriötilanteesta, jolla on välitön vaikutus sisäiseen turvallisuuteen. Normaaliolojen vakavassa häiriötilanteessa ei ole todettu poikkeusoloja tai puolustustilaa. Saadun selvityksen mukaan esimerkiksi vuoden 2015 pakolaiskriisissä, vuoden 2020 Uudenmaan sulkuoperaatiossa ja vuoden 2023 itärajan välineellistetyn maahantulon tilanteessa olisi voitu käyttää poliisikoulutuksen saaneita tai poliisikoulutuksessa olleita henkilöitä, jos lainsäädäntö olisi sen mahdollistanut.

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että ehdotetussa muodossaan normaaliolojen häiriötilanteen säädöstasoinen määritelmä jää huomattavan avoimeksi. Hallintovaliokunnan tulee tämentää ehdotettua sääntelyä. Tämä on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Tämentämisestä voidaan huolehtia esimerkiksi lakiin otettavalla avoimella esimerkkiluettelolla säännöksen soveltamistilanteista. Hallintovaliokunta ehdottaa 1. lakiehdotuksen 15 k §:n 3 momentin tämentämistä yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin.

Reservin käyttöönotosta päättäminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että sisäministeri tekee päätöksen reservin käyttöönotosta ja käytön päättämisestä. Poliisihallitus puolestaan antaa määräyksen reservin perustamisesta ja ylläpidosta.

Perustuslakivaliokunnan mielestä reservin käyttöönotolla on sääntelyn soveltamisolosuhteetkin huomioon ottaen siinä määrin huomattavasti yhteiskunnallista ja myös taloudellista merkitystä, että nyt ehdotetun kaltainen reservin käyttöönotto ja käytön päättämistä koskeva päätös on sellainen perustuslain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettu laajakantoinen ja periaatteellisesti tärkeä asia, joka tulee ratkaista valtioneuvoston yleisistunnossa ja jota ei siis voida ratkaista ministeriössä ministerin toimesta. Esityksen 1. lakiehdotuksen 15 k §:n 2 momenttia tulee muuttaa niin, että valtioneuvoston yleisistunto tekee päätöksen reservin käyttöönotosta ja käytön päättämisestä.

Poliisihallitus antaa esityksen perustelujen mukaan määräyksen reservin perustamisesta ja ylläpidosta välittömästi esitetyn lakimuutoksen voimaantulon jälkeen. Tällainen määräys sisältää poliisin reservin rekisteriä, koulutuksen järjestämistä ja täydennyskoulutusta, varustusta ja palvelussuhteen ehtoja ja virkasuhteen nimittämisen kelpoisuutta koskevan yksityiskohtaisen ohjeistuksen poliisiyksiköille.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan ehdotetussa määräyksenantovaltuudessa vaikuttaa pelkästään säännöksen sanamuodon ja esityksen perustelujen mukaan olevan kyse asioista, joista perustuslain 2 §:n 3 momentin ja 80 §:n mukaan tulee säätää lailla. Tarkoituksena on kuitenkin ollut säätää ennen kaikkea reserviä koskevaan henkilörekisteriin liittyvistä teknisistä seikoista. Ehdotettua sanamuotoa on muutettava niin, että Poliisihallituksen määräysvalta myös säännöksen sanamuodon mukaan rajoittuu täsmällisesti ja tarkkarajaisesti seikkoihin, joista on perustuslain 80 §:n nojalla mahdollista antaa määräyksiä.

Hallintovaliokunta ehdottaa yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevin tavoin 1. lakiehdotuksen 15 k §:n 2 momentin muuttamista niin, että päätöksen reservin käyttöön ottamisesta tekee valtioneuvoston yleisistunto, ja että säännöstä Poliisihallituksen määräyksenantovaltuudesta täsmennetään perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyllä tavalla.

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Reservipoliisin tehtävät, toimivaltuudet ja koulutus

Reservipoliisi nimitetään määräaikaiseen poliisiin virkasuhteeseen sen jälkeen, kun reservin käyttöönotosta on tehty päätös. Kysymyksessä on valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentin mukainen nimitys määräaikaiseen virkasuhteeseen. Määräaikaisen virkasuhteen kesto määräytyy poliisin reservin käytön tarpeen mukaan. Reservin käytön ajallinen tarve määritetään jo käyttöönottopäätöksessä, jos se on mahdollista ja jos ei, reservipoliisi nimitetään poliisin tilannetta koskevan tarveharkinnan perusteella.

Hallintovaliokunta korostaa, että reservipoliisi nimitetään vain sellaisia toimivaltuuksia edellyttävään tehtävään, johon hänellä on riittävä koulutus. Nimitysharkinta tehdään tapauskohtaisesti, mikä mahdollistaa poliisikoulutuksen saaneen henkilön nimittämisen myös vaativiin tehtäviin hänen osaamisensa, mahdollisen poistuman lyhyen keston ja koulutuksensa perusteella.

Hallintovaliokunta toteaa, että esityksessä on keskeisesti kyse reservipoliisin tehtävistä ja toimivaltuuksista. Ehdotetut toimivaltuudet ovat samat kaikissa reservin käyttötilanteissa, ja niitä voidaan käyttää poliisilain 1 luvun 1 §:n mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Reservipoliisin toimivaltuudet ovat poliisin toimivaltuuksia.

Poliisin ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevan reservipoliisin toimivaltuuksia käytetään ehdotetun sääntelyn mukaan virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn poliisimiehen välittömässä valvonnassa ja reaaliaikaisella johdolla. Tällaisen henkilön toimivaltuudet ja niiden käyttö vastaavat harjoittelussa olevan poliisiopiskelijan toimivaltuuksia. Nuoremmaksi konstaapeliksi nimitettävän poliisiopiskelijan tehtävät ovat työharjoitteluun rinnasteisia. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluva järjestyksenvalvonta ja järjestyshäiriöihin puuttuminen, liikenteenvalvonta sekä erilaiset turvaamistehtävät. Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että operatiiviset tilanteet voivat eskaloitua nopeastikin, jolloin perehdyttäminen tai oikean toimintatavan ohjaaminen ei välttämättä ole tehtävän hoidon aikana mahdollista. Tämä tulee ottaa huomioon reservin käyttöä suunniteltaessa. Perehdyttäminen ja esimerkiksi voimankäyttökoulutus vaativat myös merkittävän koulutusresurssin poliisilaitoksilta. Tästäkin syystä on tärkeää, että reserviin otettavilta edellytetään riittävän laajuisten opintojen suorittamista.

Poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimukset

Nykyisin kelpoisuusvaatimuksena poliisin ylempään ammattikorkeakoulututkintoon on Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 23 §:n mukaan soveltuva ammattikorkeakoulututkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto. Kelpoisuusvaatimuksia ehdotetaan muutettavaksi niin, että Poliisiammattikorkeakoulu voi jatkossa ottaa opiskelijaksi myös henkilön, jolla katsotaan muuten olevat riittävät tiedot ja taidot opintoja varten ja jolla on Suomessa saatu vähintään kolmen vuoden kokemus poliisina. Tavoitteena on antaa riittävän työkokemuksen omaaville poliisimiehille mahdollisuus suorittaa poliisin ylempi ammattikorkeakoulututkinto edellyttämättä heiltä ensin ammattikorkeakoulututkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittamista.

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Esityksen perusteluista ilmenee, että poliiseina on edelleen runsaasti poliisin vanhan tutkintojärjestelmän mukaisen poliisin perustutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka harkitsevat poliisipäällystön tehtävään vaadittavan kelpoisuuden hankkimista, mutta joilla ei ole ammattikorkeakoulututkintoa tai korkeakoulututkintoa. Tällaisten henkilöiden on nykyisin täydennettävä ensin poliisin perustutkinto poliisialan ammattikorkeakoulututkinnoksi suorittamalla 45 opintopisteen laajuiset opinnot, jotka tehdään työajalla ja kestävät yhden vuoden.

Hallintovaliokunta pitää ehdotettua muutosta poliisin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimukseen perusteltuna. Muutos lyhentää poliisin vanhan tutkintojärjestelmän mukaisen poliisin perustutkinnon suorittaneiden poliisin päällystökelpoisuuden saavuttamiseen vaadittavaa opiskeluaikaa nykyisestä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että riittävästä opiskeluvälmiuksista huolehditaan ja ne turvataan jatkossakin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

15 k §. Poliisin reservi. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, joissa poliisin reservi voidaan ottaa käyttöön. Sisäministeri tekee ehdotetun säännöksen mukaan päätöksen reservin käyttöönotosta ja käytön päättämisestä. Poliisihallitus antaa määräyksen reservin perustamisesta ja ylläpidosta.

Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyin tavoin ensinnäkin niin, että päätöksen reservin käyttöönotosta ja käytön päättämisestä tekee valtioneuvoston yleisistunto.

Lisäksi valiokunta ehdottaa Poliisihallituksen määräyksenantovaltuuden täsmentämistä niin, että poliisi antaa säännöksen mukaan määräyksen poliisin reservin käyttöönottoon liittyvistä rekisterinpitoa, koulutustarpeiden arviointia, koulutusvastuiden jakautumista sekä varustusta ja kalustoa koskevista seikoista. Määräyksenantovaltuus on näin muotoiltuna täsmällinen ja tarkkarajainen. Valtuutus on myös soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Pykälän ehdotetun 3 momentin mukaan normaaliolojen vakavilla häiriötilanteilla tarkoitetaan sellaisia poikkeuksellisia ja tilapäisiä tilanteita, joissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ei ole mahdollista poliisin olemassa olevin voimavaroin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan hallintovaliokunnan on täsmennettävä sääntelyä.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia täydennetään avoimella esimerkkiluettelolla, joka selkeyttää lain soveltamista. Normaaliolojen vakava häiriötilanne on valiokunnan ehdottaman säännöksen mukaan: 1) yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin kohdistettu terroristinen teko, sen välitön uhka tai muu sisäistä turvallisuutta vakavasti vaarantava rikollinen toiminta; 2) yleistä järjestystä ja turvallisuutta vakavasti vaarantava laaja-alainen häiriötilanne; 3) kriittiseen infrastruktuuriin, tietojärjestelmiin tai tietoverkkoihin kohdistuva laaja-alainen tai vakava häiriötilanne; 4) laajamittainen maahantulo,

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

painostaminen maahantulijoita ohjaamalla tai muu rajaturvallisuuteen kohdistuva vakava häiriötilanne; 5) sotilaallisen voiman käyttö, sen välitön uhka taikka muu vakava painostamistilanne; 6) muu vaikutuksiltaan 1—5 kohtaan rinnastuva vakava häiriötilanne.

2. Laki Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen muuttamista niin, että lain 22 §:n 3 kohta ja 23 § tulevat voimaan 1. päivänä syyskuuta 2026. Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että mainittujen poliisin ammattikorkeakoulututkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuusvaatimuksia koskevien säännösten on tarpeen tulla voimaan muuta sääntelyä aikaisemmin, jotta kelpoisuusvaatimukset ovat tiedossa tammikuussa 2027 aloittavan tutkinnon opiskelijavalintoja tehtäessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 16/2026 vp sisältyvän 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 16/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 b §, sellaisena kuin se on laeissa 873/2011 ja 740/2018, sekä
lisätään lakiin uusi 15 k–15 m § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

15 k §

Poliisin reservi

Poliisilla on reservipoliiseista koostuva *reservi*, joka muodostuu poliisialan ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista sekä poliisikoulutuksen saaneista henkilöistä, jotka eivät työskentele poliisina.

Reservi voidaan ottaa käyttöön 3 momentissa tarkoitetuissa normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai puolustustilalaissa (1083/1991) tarkoitettu puolustustilassa, jos se on välttämätöntä poliisin voimavarojen turvaamiseksi kaikissa tilanteissa. Valtioneuvoston yleisistunto tekee päätöksen reservin käyttöönotosta ja käytön päättämisestä. Poliisihallitus antaa määräyksen poliisin reservin käyttöönottoon liittyvistä rekisterinpitoa, koulutustarpeiden arviointia, koulutusvastuiden jakautumista sekä varustusta ja kalustoa koskevista seikoista.

Normaaliolojen vakavilla häiriötilanteilla tarkoitetaan sellaisia poikkeuksellisia ja tilapäisiä tilanteita, joissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ei ole mahdollista poliisin olemassa olevin voimavaroin. Normaaliolojen vakava häiriötilanne on:

- 1) yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin kohdistettu terroristinen teko, sen välitön uhka tai muu sisäistä turvallisuutta vakavasti vaarantava rikollinen toiminta;
- 2) yleistä järjestystä ja turvallisuutta vakavasti vaarantava laaja-alainen häiriötilanne;
- 3) kriittiseen infrastruktuuriin, tietojärjestelmiin tai tietoverkkoihin kohdistuva laaja-alainen tai vakava häiriötilanne;
- 4) laajamittainen maahantulo, painostaminen maahantulijoita ohjaamalla tai muu rajaturvallisuuteen kohdistuva vakava häiriötilanne;
- 5) sotilaallisen voiman käyttö, sen välitön uhka taikka muu vakava painostamistilanne;
- 6) muu vaikutuksiltaan 1-5 kohtaan rinnastuva vakava häiriötilanne.

Poliisi pitää rekisteriä reservin hallinnoimiseksi. Poliisihallitus toimii rekisterinpitäjänä. Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi ilmoittautua rekisteriin. Tällöin rekisteriin kirjataan henkilön nimi, henkilön yksilöimiseksi tarvittava henkilötunnus, yhteystiedot ja ammatillinen erityisosaaminen. Ilmoittautuminen voidaan peruuttaa henkilön omalla ilmoituksella. Ilmoittautumisen voimassaolo tarkastetaan vuosittain.

15 l §

Koulutus

Reservipoliisiksi voidaan nimittää henkilö, joka on suorittanut Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 24 §:ssä tarkoitetun poliisialan ammattikorkeakoulututkinnon tai aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaisen poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon tai on suorittanut poliisialan ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvissa opinnoissa perus- ja ihmisoikeuksia, poliisin tehtäviä ja toimivaltuuksia sekä operatiivisen toiminnan perusteita koskevat kokonaisuudet. Tällaisen koulutuksen laajuus on vähintään 45 opintopistettä.

Reservipoliisin oikeudesta kantaa ja käyttää voimankäyttövälineitä säädetään poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentin nojalla annetuissa säännöksissä.

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Poliisihallitus varmistaa reservipoliisin osaamisen ajantasaisuuden 1 ja 2 momentin mukaisesti toteutettavalla koulutuksella ja vuosittaisella täydennyskoulutuksella.

15 m §

Nimittäminen, tehtävät ja toimivaltuudet

Päätöksen poliisilaitoksen reservipoliisin tehtävään nimittämisestä tekee poliisilaitoksen päällikkö. Poliisin ammattikorkeakoulututkintoa suorittava henkilö voidaan nimittää reservipoliisiksi vain sellaisia toimivaltuuksia edellyttävään tehtävään, johon hänellä on riittävä koulutus. Reservipoliisi nimitetään poliisin määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Reservipoliisilla on oikeus käyttää poliisin toimivaltuuksia normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja puolustustilassa poliisilain 1 luvun 1 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Poliisin ammattikorkeakoulututkintoa suorittavan reservipoliisin toimivaltuuksia käytetään virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyn poliisimiehen välittömässä valvonnassa ja reaaliaikaisella johdolla.

Reservipoliisin oikeudesta voimakeinojen käyttöön säädetään poliisilain 2 luvun 17–20 §:ssä. Reservipoliisille sallitut voimankäyttövälaineet ovat ampuma-aselain (1/1998) 2 §:ssä tarkoitettu ampuma-ase ja mainitun lain 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin, käsiraudat, enintään 70 senttimetriä pitkä patukka ja teleskooppipatukka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 22 §:n 1 momentin 3 kohta, 23 § ja 31 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 22 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 552/2017, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

22 §

Kelpoisuus ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin

Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut:

3) aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaisen poliisin perustutkinnon tai poliisimiehistön virkatutkinnon ja joka on nimitetty Poliisiammattikorkeakoulussa opettajaksi toistaiseksi tai vähintään kahdeksi vuodeksi; tai

23 §

Kelpoisuus ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö:

1) joka on suorittanut sisäisen turvallisuuden viranomaistehtävään soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään kahden vuoden työkokemus tutkintoa vastaavasta sisäisen turvallisuuden viranomaistehtävästä; tai

2) jolla on vähintään kolmen vuoden työkokemus poliisina Suomessa ja jolla Poliisiammattikorkeakoulu katsoo muutoin olevan riittävät tiedot ja taidot opintoja varten.

31 §

Opiskeluoikeus

Kokopäiväopiskelijan on suoritettava 1 momentissa tarkoitettut opinnot enintään vuotta niiden laajuutta vastaavaa aikaa pitemmässä ajassa. Tähän enimmäisaikaan ei lasketa aikaa, jonka opiskelija on ollut poissa:

- 1) tekemänsä poissaoloilmoituksen perusteella;
- 2) opintojensa keskeyttämisen vuoksi;
- 3) määräaikaisen erottamisen vuoksi; tai
- 4) poliisin reserviin nimittämisen vuoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 22 §:n 3 momentin 1 kohta sekä 23 § tulevat kuitenkin voimaan **1 päivänä syyskuuta** 2026.

3.

Laki

poliisilain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 1 luvun 10 §:n 3 momentti, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

10 §

Virkapuku

Muu kuin poliisimies ei saa käyttää poliisin virkapukua tai virka-asustetta. Kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske 1 momentissa tarkoitetun ylivartijan tai vartijan oikeutta käyttää säädettyä virkapukua tai virka-asustetta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2026 vp

Helsingissä 28.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Timo Suhonen sd
varajäsen Henrik Vuornos kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo